

„DESETINE UBIJENIH“ TOKOM OPERACIJE OLUJA

Author: [Goran Jungvirth](#)

Svedok je naveo da je tokom vojne operacije video preko stotinu leševa, ali odbrana negira tu tvrdnju. Svedoci su pred Haškim tribunalom za ratne zločine ove sedmice potvrdili da su – tokom ofanzive hrvatske vojske kojom je 1995. izvršen povraćaj teritorija koje su pre toga zauzeli Srbi – videli više desetina leševa, pri čemu se neretko radilo i o civilima.

Oni su svedočili na suđenju trojici hrvatskih generala kojima se pripisuje odgovornost za zločine koje su na jugoistoku Krajine počinile formacije pod njihovom komandom.

Tužiocima tvrde da je Ante Gotovina – kao najviše rangirani Hrvat koji je uopšte izveden pred Tribunal – komandovao Operacijom Oluja, koja je trajala od 4. do 8. avgusta 1995., i tokom koje je ubijeno 350 civila, dok ih je oko 200,000 oterano u izbeglištvo.

Gotovina se – zajedno sa Ivanom Čermakom i Mladenom Markačem – tereti da je u periodu od jula do septembra 1995. organizovao trajno raseljavanje Srba iz Hrvatske. Pobunjeni Srbi su, uz snažnu podršku tadašnjeg jugoslovenskog predsednika Slobodana Miloševića, počev od 1991. držali oko 25 procenata teritorije Hrvatske.

Na početku suđenja, tužilaštvo je iznelo stav po kojem je Operacija Oluja bila deo zajedničkog zločinačkog poduhvata, koji je predvodio pokojni hrvatski predsednik Franjo Tuđman, a sve sa namerom da se Srbi proteraju sa tog područja.

Odbrana je ove sedmice tvrdila da su politički i vojni lideri lokalnih Srba isplanirali masovni odlazak u slučaju hrvatske vojne ofanzive – što bi značilo da je egzodus bio unapred smišljena strategija samih Srba.

Svedok optužbe Andrijes Drejer (Andries Dreyer) – bivši koordinator za bezbednost pri bazi Ujedinjenih nacija u Kninu (regionalnom centru Krajine) – rekao je kako je video više muških i ženskih leševa, koji su, u vreme na koje se odnosi optužnica, bili ubijeni iz neposredne blizine.

„Kada tvrdim da smo videli više desetina mrtvih, to je zbog toga što ne mogu da [kažem] koliko ih je tačno bilo. Videli smo i mrtvo telo čoveka koji je već imao preko 70 godina i jedne podjednako stare žene“, kazao je Drejer.

„Pronašli smo plitak grob čoveka čije su ruke bile vezane na leđima i kome je takođe pucano u glavu. U centru Knina smo našli jedno ili dva tela, dok smo veći broj ubijenih videli u predgrađima – radilo se o muškarcima i ženama različite starosti, koji nisu na sebi imali vojnu odeću.“

Iako tužilaštvo ne osporava pravo Hrvatske na povraćaj područja Krajine u sastav državne teritorije, ono osuđuje metode za kojima se tom prilikom posegnulo.

Trojica nekadašnjih visokih vojnih starešina terete se za rukovođenje „deportacijom i prisilnim raseljavanjem, uništavanjem i spaljivanjem srpskih stambenih i poslovnih objekata, otimačinom i

pljačkanjem javne ili privatne srpske svojine; ubistvima [i] drugim nečovečnim postupcima“.

Na početku suđenja tužilac Alan Tiger (Alan Tieger) izjavio je kako je hrvatska vojska – ostavljajući za sobom „stravičnu pustoš“ – pribegavala prekomernom granatiranju da bi „demoralisala civile i nagnala ih u bekstvo“.

Mira Grubor – bolničarka koja trenutno živi na Novom Zelandu – izjavila je prilikom ovosedmičnog svedočenja da je u bolnicu u Kninu, gde je bila zaposlena prvog dana Oluje, prebačeno 120 mrtvih i 180 ranjenih.

„Gotovo trećina je na sebi imala civilnu odeću. Svi su bili žrtve granatiranja“, kazala je.

Gruborova je izjavila i da su ljudi koji su se u Kninu zatekli u vreme hrvatskog napada bili civili, a ne borci.

„Ostali su samo oni koji su tamo [u Kninu] i živeli. Nije bilo vojnih ciljeva, jer je vojska uglavnom otišla u Bosnu“, rekla je ona. Međutim, kasnije je priznala da je „za vreme rata svaka kuća bila naoružana“.

Da bi pobila te tvrdnje, odbrana se pozvala na dokument hrvatskog ministarstva unutrašnjih poslova, u kojem se navodi da je 5. avgusta u mrtvačnici bilo svega 16 tela.

Iako je Gruborova kazala kako nije lično otišla u mrtvačnicu, ostala je pri onome što je čula od svojih kolega – da je tamo bilo preko 100 tela.

Odbrana je potom tvrdila da je razlog zbog kojeg je Gruborova videla toliki broj ranjenika to što je dotična bolnica bila jedina medicinska ustanova na tom području koja je imala i operacionu salu, tako da su u nju bili upućivani ranjenici iz čitave oblasti.

Gruborova je na svedočenju rekla da su, po zauzeću grada od strane hrvatske vojske, prvi vojnici koji su ušli u bolnicu bili ljubazni. Međutim, kasnije je čula i druge, koji su pucali i urlali.

Ispričala je i kako je otišla u bazu UN-a, gde je razgovarala s oficirima u nastojanju „da ih prisili da odu u bolnicu i spasu pacijente“.

Međutim, odbrana je prikazala video-snimak kninske bolnice bez znakova ikakvog oštećenja. Na filmu se vidi i kako je nova bolnička uprava, koja je uspostavljena 6. avgusta, preuzela i srpske lekare, te kako je nastavila da leči i srpske pacijente koji nisu bili evakuisani u bazu.

Na dodatnom snimku se vidi kako hirurg Igor Torbica hvali ponašanje hrvatskih vojnika koji su prvi ušli u bolnicu. „Voleo bih da znam njihova imena“, rekao je.

Treći svedok, Tor Munkelin (Tor Munkelien) – budući da je u avgustu 1995. bio UN-ov posmatrač za to područje – govorio je o tome kako je deset dana nakon Operacije Oluja sproveo istragu o šteti koja je

naneta granatiranjem.

Kazao je i kako je prva stvar koju je uradio po dolasku u Knin bila da analizira šest kratera od granata koji su se nalazili u naseljenom delu grada, 300-500 metara od kasarne. U zaključku preliminarnog izveštaja UN-a stoji da je granatiranje bilo usredsređeno na vojne ciljeve. No, Munkelin je kazao kako se kasnije ispostavilo da je bombardovanjem načinjena veća šteta od one koja je prvobitno ustanovljena.

Munkelin je rekao i kako ne misli da je pljačkanje i paljenje napuštenih srpskih kuća bilo naređeno s vrha, već da su se hrvatski vojnici u to upustili na vlastitu inicijativu.

“Većina pljačkaša nosila je uniformu, ali . . . vozili su civilna vozila“, rekao je on.

Međutim, dodao je i da su hrvatske vlasti – „da su to želele“ – lako mogle da spreče taj haos.

Odbrana je pak tvrdila kako je bilo nemoguće u potpunosti kontrolisati ono što se dešavalo na tako velikom području.

A Munkelin je odgovorio kako bi bilo dovoljno da su vlasti kontrolisale puteve, jer pljačkaši „nisu išli peške“.

Suđenje se nastavlja iduće sedmice.

Goran Jungvirth je obučeni izveštač IWPR-a iz Haga.

Source URL: <https://iwpr.net/sr/global-voices/%E2%80%99Edesetine-ubijenih%E2%80%9C-tokom-operacije-oluja>